

Nieuwsbrief

Maart 2014

Maart 2014

Een nieuwe maand dus ook een nieuwe nieuwsbrief. Het nieuwe kermisseizoen is begonnen en we kunnen weer gaan genieten van de sfeer van olieballen en nougat, gillende tieners in het grootvermaak of een romantisch ritje in de rupsbaan. Het is op dit ogenblik nog niet bekend of er een kermisexpositie komt in het Tilburgse Raadhuis tijdens de Tilburgse kermis. We zijn nog in overleg met de gemeente Tilburg voor het houden van een kermisexpositie. Komt er een expositie dan willen we tijdens de kermisexpositie een kermisboek presenteren dat geschreven is door kermisjournalist Laurant Wijffels. Laurant schreef vele columns en stukken die verzameld worden in een boek. Daarnaast komt er een dvd met de titel 'draaiboek van een kermisgek'.

Kermisliefhebbers, of als u wilt kermisgekken, kunnen in deze nieuwsbrief genieten van veel kermisplezier van de Helios tot bootschommels. We wensen u veel leesplezier met deze nieuwe nieuwsbrief.

Kermiscolumns bijeen in fraai boek

De Stichting Kermis-Cultuur wil op de Tilburgse kermis 2014 een nieuw boek uitbrengen : ‘Ker-miss’ en 50 andere kermiscolumns van Laurant Wijffels’.

Redacteur Wijffels van Het Brabants Dagblad houdt de Tilburgse kermis al 35 jaar ambtshalve in de gaten. Vanaf 1980 schreef hij honderden kermisverhalen en -verslagen, interviews, columns en cursiefjes hierover voor het Nieuwsblad (van het Zuiden) en het Brabants Dagblad. Onder zijn redactie verschenen tussen 1980 en 1995 de Tilburgse Kermiskranten en werd het traditionele kermisjournaal ‘Carrousel’ door hem voortgezet, alsmede rubrieken als ‘Meemaken!’, ‘Kermisklant’, ‘Kermis-weetje’ en ‘Kermisklassieker’.

Uit die stortvloed aan verhalen en anekdotes, vergeelde plakboeken vol, koos hij de 51 leukste. De meeste zijn ooit als kermiscolumn, al dan niet onder de noemer ‘Carrousel’ van het gelijknamige kermisjournaal, of anderszins gepubliceerd in Het Nieuwsblad (v/h Zuiden) en later BD. Een enkeling in vakblad De Kermisgids of op de Tilburgse kermiswebsite www.hullygully.nl in het rubriekje ‘De kermis achterna’. Vele kermisonderwerpen passeren de revue: kermisopbouw, kermisroes, kermishits, kermismacho’s, kermisquaw, kermiskakofonie, kermisbeeld, kermispaardje, kermisbobo’s, kermisolifantje, kermisafval, kermisverpachting... wat al niet?!

Kermishistoricus Hennie van Oers, bekend van zijn alomgeprezen standaardwerk ‘Stoomcarroussels’ uit 2012, schreef het voorwoord. Het boek telt ruim 55 foto’s op 110 pagina’s, heeft een harde omslag en is exclusief verkrijgbaar via de Stichting Kermis-Cultuur.

‘DRAAIBOEK VAN EEN KERMISGEK’ OP DVD

Het populaire kermisboek ‘Draaiboek van een kermisgek; de Tilburgse kermis in de jaren zestig’ uit 2002 is per 2014 ook deels als gesproken boek op dvd verkrijgbaar. Kermishobbyist Frans de Kok uit Berkel-Enschot nam 11 door Tilburger Laurant Wijffels voorgelezen ‘Draaiboekjes’ op en legde daar een schitterend klankbeeld onder. Daarin zijn honderden zwartwit-foto’s van Nico Rampen-Van Nieff, het Tilburgse Fotopersbureau Van Eijndhoven en de Tilburgse fotograaf Emile Koenen verwerkt. Het klankbeeld, dat 35 minuten duurt, wordt geschraagd door vele pakkende kermishits uit de jaren zestig.

Op de dvd staat ook een modern, 25 minuten durend, klankbeeld van Frans de Kok van de Tilburgse kermis 2013. Op zijn typerende en indringende wijze schildert deze hobby-fotograaf het hypermoderne spektakel als levendig contrast met de nostalgische zwartwit-kermis uit de jaren zestig.

kermishistorie

HELIOS

In 1977 verscheen er op de Nederlandse kermis een nieuw type vermaakzaak, de Helios. Deze voor Amerika bestemde attractie werd als wereldpremière geïntroduceerd door de firma B. Scherphof uit Hengelo, die in die tijd met een nougatkraam reisde.

De supersnelle Helios werd gebouwd in Duitsland bij Anton Schwarzkopf. De gondels kwamen van de firma Ihle. De molen had een middellijn van negentien en een halve meter en een totaal gewicht van vijfenveertig ton. Het stroomverbruik bedroeg tweehonderd vijfenveertig kilowatt per uur. In de totale attractie waren ongeveer tienduizend lampen verwerkt en dit maakte de Helios zeker bij avond een lust voor het oog. De voorzichtige première was op de kermis te Schijndel. De zaak was toen nog niet helemaal af. Als tweede standplaats was Tilburg aan de beurt en daar draaide de Helios in volle glorie. Na Tilburg was deze nieuwe zaak dat jaar nog te bewonderen op de kermissen te Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Breda. Een rit in de Helios werd destijds heel boeiend en sfeervol gebracht. Hiervoor gebruikte men de muziek van het album Oxygene van de Franse synthesizervirtuoos Jean Michel Jarre. Helaas was het voor de Helios na drie seizoenen afgelopen en werd deze voor Nederland unieke attractie verkocht aan de Duitse kermisexploitant Petter. Later was deze zaak ook nog in exploitatie bij de firma Schening en Bomberka. Enige jaren na het vertrek van de Helios kwam er een nieuwe molen van dit type op de Nederlandse kermis. Dit exemplaar was echter gebouwd door het Franse bedrijf Reverchon. Het was Piet Tegelaar uit Born die in 1983 voor het eerst met zijn Explorer op reis

Tekst en Foto's : Hennie van Oers

kermishistorie

Helios Breda 1977

Den Bosch 1977

kermishistorie

Den Haag 1978

Den Haag 1978

kermishistorie

WERELDPREMIERE

NIEUW ONTWERPEN

REVOLUTIONAIRE

ATTRAKTIE

HELIOS

**ALS WERELDPREMIERE IN
1977 NAAR NEDERLAND**

H.H. GEMEENTEBESTUREN,

NADERE INLICHTINGEN OVER DEZE

VOOR AMERIKA BESTEMDE

ATTRAKTIE OP HET GEBIED VAN

GROOTVERMAAK, VERSTREKT

U GAARNE

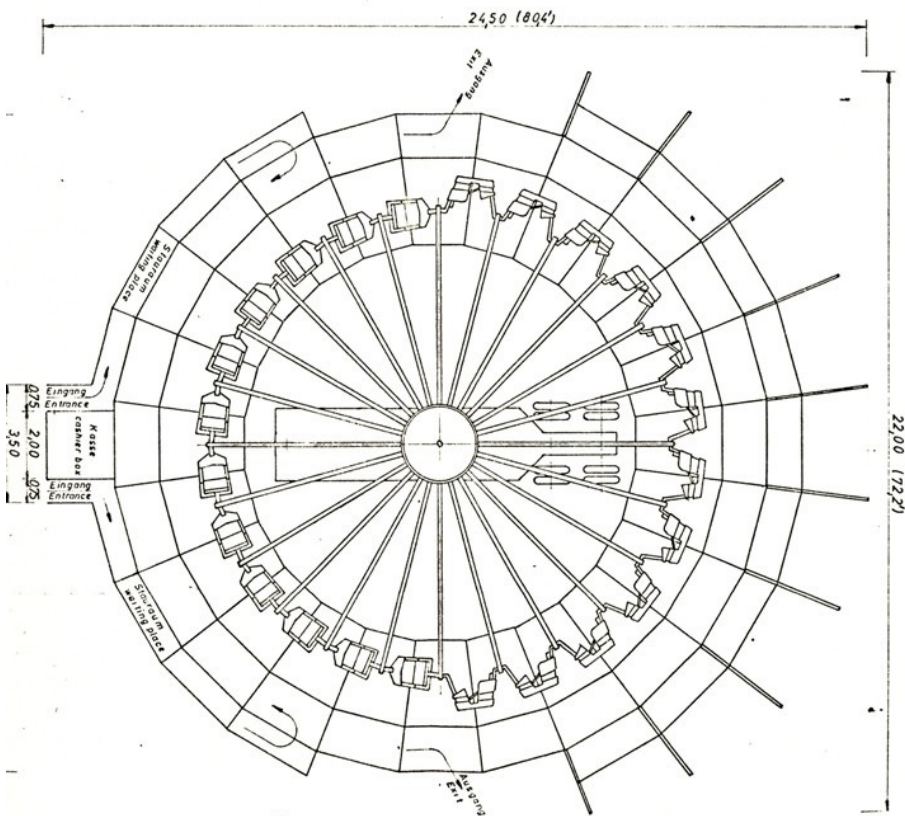
**SCHERPHOF
EXPLOITATIE MIJ. B.V.**

HULSTSTRAAT 42-44 HENGELO TELEFOON 05400-21903

WIJ BLIJVEN ONZE WELBEKENDE

NOUGAT-SUIKERKRAAM

EXPLOITEREN

Site van de maand : Nostalgisch Kermis Collectief

Het nostalgisch kermis collectief is een groep kermisexploitanten die samenwerken. Het betreft nostalgische attracties die het hele jaar op de kermis reizen maar die tevens gehuurd kunnen worden voor evenementen.

Wie kijkt op de site ziet dat verschillende attracties gehuurd kunnen worden. Van een grote draaimolen tot een miniatuurkermis, luchtschommels en een spiegeltent.

De website geeft ook een lijst van overzicht van referenties variërend van een tuinconcert van de bekende Wibi Soerjadi, acties van supermarkten en gemeentes.

De website is te vinden op www.kermis-nostalgie.nl

Paris – Musée des Art Forains

Al meer als 35 jaar verzamelt Jean-Paul Favand alles wat maar met kermis te maken heeft. Jean-Paul Favand is naast acteur en antiekhandelaar ook de grondlegger van kermismuseum 'Le Musée des Art Forains' (=museum van kermiskunsten) gelegen in het gebouw 'Pavillons de Bercy'. Het museum trekt jaarlijks meer dan 200.000 bezoekers. Let wel het museum is een privé-museum en wie het museum wil bezoeken zal dit van te voren in groepsverband moeten reserveren. Een uitzondering was 'Le Festival du Merveilleux' (=Prachtig festival") dat plaats vond van 26 december tot 5 januari. Het museum was toen voor iedereen toegankelijk na het betalen van een entreprijs. Tijdens dit festival zorgden mimespelers, acrobaten, verhalenvertellers, muzikanten en goochelaars voor extra ambiance. Zo'n 70.000 mensen wisten dit festival te bezoeken. Wie het museum binnenkomt wordt betoverd door de sfeer die er hangt. De eerste ruimte heeft een theatrale sfeer. Centrale blikvanger is een olifant die onder een luchtballon hangt. Aan de muren hangen allerlei objecten en worden er dia's geprojecteerd. Allerelei attributen als panelen, beelden, een piano, een Decap orgel, spelen en een paardenrace zijn hier te zien. In de tweede ruimte staan oude kermisattracties en attributen centraal. Naast luchtschommels, een draaimolen, een oberrace en een schietkraam is hier de vélocipède een echte blikvanger. De vélocipède is in ons land bekend als een attractie waarbij de bezoeker op een fiets gaat zitten en al trappend de molen laat draaien. Een spectaculair gezicht om te zien hoe jong en oud al trappend rondjes maakt en op eigen kracht deze attractie liet draaien. Ook leuk om te zien is de 'oberrace', een variant op de kamelenrace. Hier racen niet de kamelen maar de obers over het speelveld. Een boniseur praatte op haar eigen manier de bezoekers naar deze attractie. Het derde gedeelte is het tuingedeelte waar een oude loterijkraam was ingericht als horecagelegenheid. Tevens staan er oude woonwagen, een oude nougatkraam en een babysport opgesteld. Op deze nostalgische babysport met de naam 'Rally Sportif' hadden de kinderen volop plezier. Een front van een fotograafkraam en andere objecten maakten de buitentuin compleet. De laatste ruimte staat in het teken van Venetië en carnaval. Een ruimte waar gondels en andere animaties te bewonderen zijn. Voor wie ook maar enigszins belangstelling heeft in kermis en kermiskunst is dit museum een must. De sfeer, de attracties en de presentatie is perfect. Een echte aanrader mocht u in de gelegenheid zijn dit museum te bezoeken. Voor uw reporter was dit museum een van de highlights van de Franse hoofdstad. Godrie Spijkers.

Musée des art forains

Tussen de bomen van de Ettense Markt, op de plek waar op woensdag het vee werd verhandeld, heeft jaar op jaar de favoriete attractie voor de wat oudere jeugd gestaan, namelijk de luchtschommels. Het was een ontmoetingsplaats van verliefde stelletjes die elkaar de eeuwige trouw beloofde door samen letterlijk in het bootje te stappen. Een groot vermaakzaak waarbij de schommel in de vorm van schuitjes aan glimmende koperen hengsels hing en het orgel, in het midden opgesteld, prachtige zomerse klanken voortbracht. Het personeel, soms in matrozenpakjes gestoken, was behulpzaam met het op gang brengen, het remmen wanneer men te hoog ging en het tentzeil werd geraakt, het stoppen van de rit. Met grote remhendels, waarbij het houten remblok omhoog ging en waarmee het onderste remblok van de bootjes werd geraakt, kwam dan aan enkele minuten kermisvermaak een piepend einde. De grote scheepsbel werd geluid bij het begin en het einde van de rit.

De luchtschommel is als attractie in de loop der jaren niet veel veranderd qua opbouw, alleen het orgel is verdwenen en vervangen door mechanische muziek en de matrozenpakjes zijn opgeslagen in de linnenkast. Gelukkig is deze attracties nog niet in zijn geheel van het kermisterrein verdwenen. Vooral op dorpskermissen kom je deze, volledig nog door menskracht, aangedreven attractie, tegen.

Fraai waren ook de fraai geschilderde, c.q. gedecoreerde tableaux aan het voorfront, in de nok boven de bootjes en op de achterwand, vaak een scheepstafereel of een zee van bloemenpracht voorstellend. Er zijn ook luchtschommels bekend met gebeeldhouwde panelen. In de avonduren waren de bogen prachtig verlicht waarbij de grote bolle lampen vooraan als volle manen het geheel nog romantischer maakte. Je had luchtschommels met acht of twaalf schommels, veelal van Duits fabrikaat. De attractie was open van voren waarbij het tentzeil boven en achter als het ware een soort vorm had van een voetbaltribune, maar dan voorzien van schommels in de vorm van schuitjes. Als het warm was, werd de achterwand ook wel eens weggelaten om de doorstroom van koele wind te bevorderen.

Het was altijd een uitdaging om zo snel mogelijk met het bootje het tentzeil te raken, waardoor de jongeman aan zijn meisje kon laten zien dat hij "mans" was. Om, letterlijk, niet uit de boot te vallen en om niet dwars door het tentzeil te vliegen" werd er dan de rem opgezet, waardoor de rit flink aan vaart en hoogte verloor. Tijdens de zomerse Ettense kermis werd er lichte kleding gedragen. Wapperende jurken, soms blote billen waren niet ongewoon bij het schommelen, want de wind die langs de bootjes kwam, deed wat hij wilde, vandaar.

De bekende kermisfamilie Leander uit Breda is, voor zover we hebben na kunnengaan, de laatste exploitant die zo een vermaakzaak op de Ettense kermis exploiteerde. Er wordt nog steeds met “het spul” gereisd. In vroegere jaren stond, met verlicht orgel, Cees van der Laan uit Ter Aar, met zijn luchtschommels op de stenen van de markt, compleet met bel. Huug van Eijk was ook zo een kermisexploitant die de Ettense zomerkermis met een bezoek diverse malen vereerde. Zoals menige kermisattractie raakt deze na verloop van tijd uit de gratie en wordt opgevolgd door iets nieuws. Het moest allemaal sneller, uitdagender en spectaculairder. De familie Janvier bracht “de Star” mee, een attractie die bestond uit twee op klompen lijkende gondels waarmee men mee over de kop ging. Er konden per schuitje slechts twee mensen mee, dus er moest nogal wat gedraaid worden om de kermisportefeuille van de exploitant te vullen. Een lang bestaan op de kermis was deze attractie dan ook niet toebedeeld. Later is deze vorm van vermaak vervangen door de Ranger of Tornado, een grote mechanische schommel waarin men in een soort kooi ook over de kop ging. In de kooi kunnen meerdere personen plaats nemen. Weer later, in de jaren ‘90 van de vorige eeuw, is de Frisbee op de kermis verschenen. Een zaak met een ronde gondel waarmee geslingerd werd en waarbij deze gelijktijdig ronddraaide. KMG, Nederlands trots qua bouw van kermisattracties, bouwt afterburners (computer gestuurde schommel), waarvan de Cyclone en de Kick Down, Ultimate e.d. voorbeelden zijn. Hierbij zitten de mensen in stoeltjes, de benen vrij wanneer zij worden rondgeslingerd tot een bijna horizontale stand maar net niet over de kop gaan. Een soort gelijke kermiszaak is de Extreme die jaren het kermisterrein op het Raadhuisplein “innam”. Een vorm in de ontwikkeling van de luchtschommel kun je de Roll Over of de Discovery noemen. Hangend tussen twee assen is een grote zitbank bevestigd die op en neer gaat en over de kop. Met enige fantasie mag je de American Wipp, een zitbank die omhoog en omlaag gaat ook nog rekenen tot de familie van de schommel. Steeds moderner dus deze luchtschommels, voortbordurend op de contouren uit het verleden.

Nieuwe op de Nederlandse kermis

Projek1 – Sipkema-Bartling

Goud van Oud

Carroussel – Champion

De Nieuwsbrief van Stichting Kermis-Cultuur gaat over de kermis van heden en verleden en de activiteiten van Stichting Kermis-Cultuur. Heeft u een nieuws voor de nieuwsbrief dan kunt u altijd contact met ons opnemen via e-mailadres

webmaster@kermisvantoen.eu

Deze nieuwsbrief is copyrighted.

Content in deze nieuwsbrief is met dank aan
Hans Meesters, Laurant Wijffels en Hennie van Oers

Eindredacteur : Drs. Godrie Spijkers

© Stichting Kermis-Cultuur Nederland 2014